?u vi sentas varmegon ? Tio estas nur la komenco

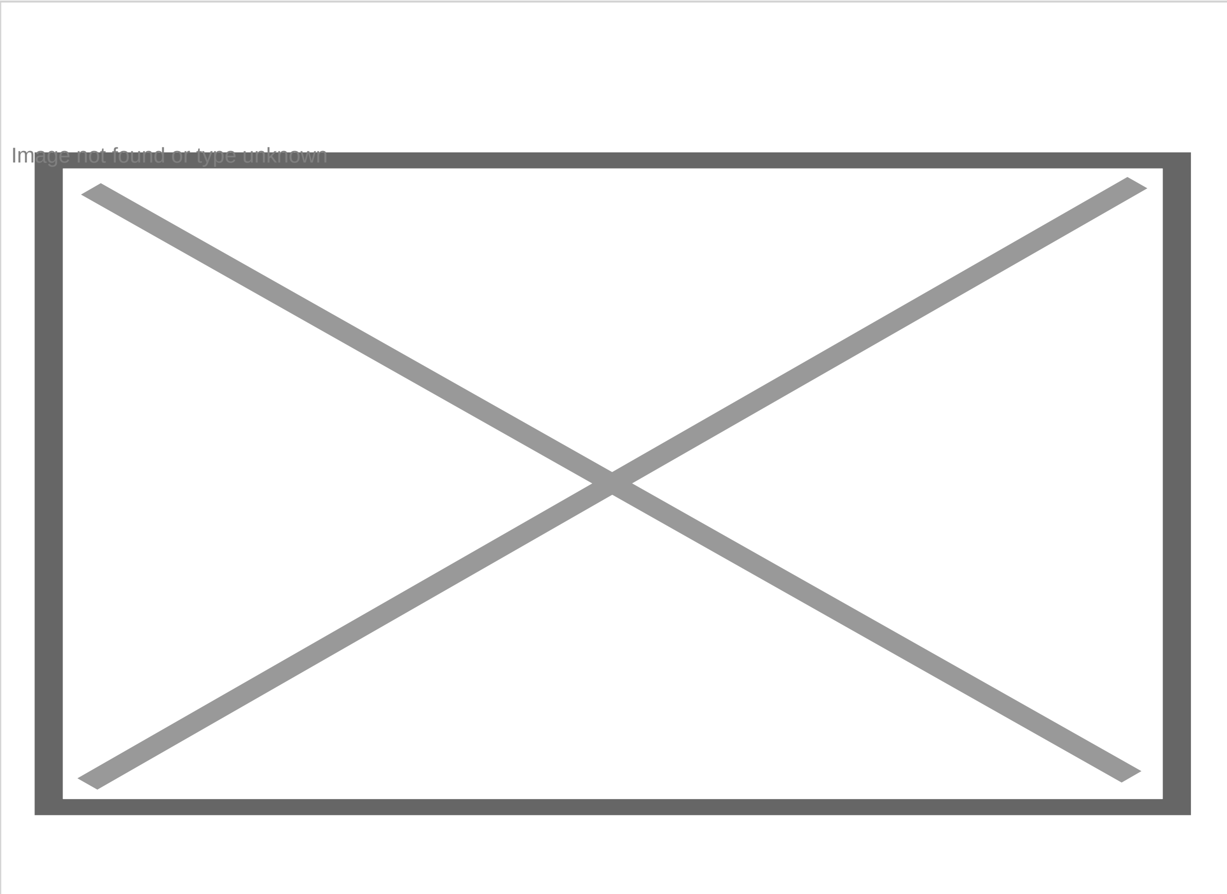

Germanujo ?emas, en Siberio kreskas la “pordo al la submondo”. Ne klaras, kiom longe la varmego-ondo da?ros. Klaras : La klimata krizo mortigas jam nun. Klimatpolitiko devas pli radikali?i – kaj multe pli rapide.

La Pordo al la submondo trovi?as en Siberio kaj kreskas ?iam pli rapide. “Pordo al la submondo”, tiel la lokanoj nomas la tiel nomatan Batagajkan Falejegon (Batagaika Megaslump) en Nordsiberio, la plej grandan termokarstan krateron de la Tero. En la momento ?i estas iomete pli ol kilometron longa kaj, rigardate el la aero, ?i havas proksimume la formon de ranlarvo.

Aktuale la kratero kreskas je proksimume 12 ?is 14 metroj jare. ?is anta? nelonge tio estis ankora? dek metroj. Okaze derompi?as pecoj “grandaj kiom a?toj” de siaj krutaj bordoj kaj falas en la gigantan truon. La degelanta grundo konstante krakas kaj ?emas.

La ka?zo de ?io ?i estas la fakto, ke la siberia ?iamfrosto degelas, kaj ke tio okazas ?iam multe pli rapide, 70 jarojn pli frue ol diris la prognozoj. En Siberio la temperaturoj nun kelkfoje estas dum tutaj tagoj je ? ?is 20 gradoj super la ?is nun normalaj mezumaj temperaturoj. En Ver?ojansko, proksime de la Batagaja Kratero, unu el la normale plej malvarmaj lokoj de la planedo, en Junio havis 38 gradojn. Tio estas la plej

alta iam ajn en arktaj regionoj mezurita temperaturo. Anka? en la arkta parto de Kanado la temperaturoj en la momento trovi?as je pli ol 20 gradoj tro malalte por la sezono. La arkta marglacio estas en historia plej malalta stato, la liberigita marakvo varmi?as krome.

Fulgonigra diabla cirklo

La ka?zo de ?iuj ?i ekstreme maltrankviligaj evoluoj estas – en tiu jam apena? ekzistas duboj – la homfarita klimata ?an?o. La Monda Veter-Atribua Projekto (World Weather Attribution Project) anta? nelonge elkalkulis, ke la siberia varmego-ondo, kiu da?ras jam multajn monatojn, pro la homfarita klimat?an?o fari?is 600-oble pli ver?ajna.

Samtempe tiu ?i varmego-ondo mem, precize same kiel tiuj de la pasintaj jaroj, pli rapidigos la varmigon de la atmosfero : En Siberio okazas ?iam denove brulegoj sur gigantaj surfacoj, milionoj da hektaroj da arbaro estas jam brulintaj. La fulgonigra grundo en la suno varmi?as e? pli rapide, la degelanta grundo liberigas CO2 kaj la alte aktivan forcejgason metano. La ?iomfrosto estas unu el la tiel nomataj punktoj de nereveno de la monda klimatsistemo.

Dekmiloj da mortintoj, dama?oj en miliarda alteco, jam nun

En Ruslando ?io ?i jam delonge ka?zas dama?ojn en alteco de miliardoj. Inter la sekvoj estas, apud la gigantaj arbar-incendioj, anka? disfalantaj lo?domoj kaj katastrofoj kiel tiu de Norilsk, kie komence de Junio 20.000 tunoj da dizel-oleo elfluis, ?ar la fundamento de rezervejo estis malalti?inta. [1] La efikoj de la varmego al la loka kampkulturo estas jam de jaroj katastrofaj.

Anka? en Germanujo en la momento estas tre varmege kaj la ver?ajno estas alta, ke tio ankora? iom restos tia. Tiaj ekstremaj varmego-ondoj estontece jam ne estos esceptoj, ?ar ili aperos ?iam pli ofte. La klimata krizo jam delonge komenci?is. Kaj ?i mortigas multajn homojn, jam nun. La e?ropa varmego-ondo de 2003, la? studa?o, mortigis 70.000 homojn. “La tutmonda varmi?o estas nova dan?ero por la sano en maljuni?anta E?ropo”, la a?toroj skribis. Tio estis en la jaro 2008.

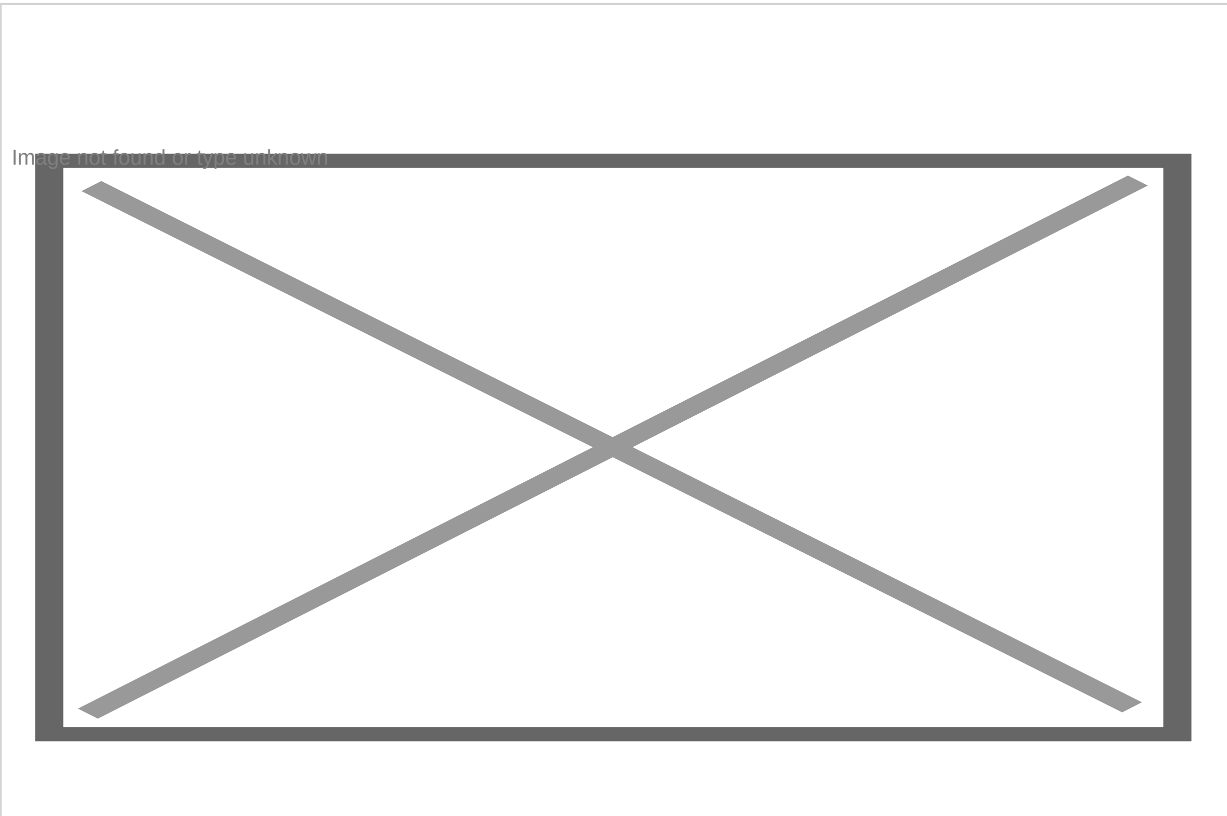

Nomoj por varmego-ondoj, same kiel tuj por ciklonoj

Alianco financata de fonda?o en Usono nun enga?i?as por ke varmego-ondoj estontece ricevu nomojn, same kiel uraganoj. Kerne temas ?e tio pri psi?ologia celo : varmego-ondoj fine penetru en la publikan konscion kiel dan?eroj, kiuj ili fakte estas. “Tiu

?i krizo de ekstrema varmo devas ne resti plu kiel ‘silenta mortiganto’, kiu ?i aktuale estas”, tiel la iniciatintoj argumentas por sia iniciato. La homoj, la? ili, devas lerni ta?ge prepari sin al ekstrema varmo.

Sed en multaj lokoj preparo tamen ne sufi?os : Se ni fine ne masive stiras kontra? ?i, en multaj regionoj, kiuj hodia? estas dense prilo?ataj, en kelkaj jardekoj estos simple tro varme por vivi. “Unu ?is tri miliardoj da homoj la? nia prognozo vivos ekster la klimataj kondi?oj,kiuj en la pasintaj 6000 jaroj faris bonajn servojn al la homaro”, tekstas en studa?o aperinta en Majo.

Vivolonga honto

La germana ministro pri ekonomio, Peter Altmaier, ?i-semajne koncedis, “ke ni en la lastaj jaroj faris anka? erarojn kaj agis tro malfrue” koncerne klimatan politikon. Malmultajn semajnojn post la parlamenta decido pri la mal?uste nomata le?o de eliro el la karbo, kiu envere devus nomi?i le?o por da?rigi la uzadon de karbo, pro la influo de organizitaj uloj kontra? la ventenergio, en sia propra ministrejo, pro la da?re ridinde malalta CO2-imposto, kiu komencos efektivi?i nur en la venonta jaro, la konfeso de la ministro pri ekonomio sonas sufi?e kave.

Sed similajn eldirojn oni en la venontaj monatoj kaj jaroj a?dos ?iam pli ofte. Ili fari?os pli hontemaj kaj pli malesperaj, ?ar la sekvoj de 30 jaroj da mal?usta klimat-politiko kaj tiuj de la da?ra, mortiga hezitado ?iujare aperos pli klare. La fakto, ke por deturni tiun katastrofon oni ne agis decideme, akompanos la nunan tutmondan generacion de politikistoj kiel dumviva honto.

Iomete da pento ne sufi?as

En la momento multaj, kiuj aktuale praktikas politikan potencon, supozeble konsolas sin per tio, ke ili nun ja fine ion faras. La a?toroj de studa?o aperinta anta? malmultaj semajnoj tamen venas al la konkludo, ke klimatpolitike e? “progresemaj” landoj, ekzemple kalkulite ?e la ekzemploj de Svedujo kaj Britujo, kun siaj aktualaj planoj tute ne povos plenumi la jam ne tre ambiciajn celojn de la Pariza Klimat-traktato. Reale efika klimatprotekta agado, la? la a?toroj ja eblas, se ?i postulas “fundamentajn ?an?ojn de multaj facetoj de industrii?intaj ekonomioj”. ?i-semajne aperis studa?o, la? kiu la CO2-ellaso de la pasintaj 15 jaroj kongruas kun la plej malbonaj scenaroj de la Monda Klimat-konsilantaro IPCC.

Duonsinceraj pento-koncedoj, kiuj rilatas nur preterlasojn en la pasinteco, ne savos nin. La germana registaro kaj la E?ropa Komisiono fine devas alpreni sian respondecon – same decide kiel ili faris pri la koronviruso.

de   Christian STÖCKER

La artikolo aperis en la germana jene :

https://www.spiegel.de/wissenschaft...

trad. de Vilhelmo Lutermano

Radio Habana Cuba